

הרפת המשפחתית -

כשאבא, בן הדור השלישי במושב, יבקש מבנו לחלוב יום אחד את הפרות, כי הפועל התאיילדי סולק ע"י משטרת ההגירה, הוא ישאל את אבא שלו: "אבא, איך בדיוק מגיעים לרפת שלנו?" **רוני רוזן** מעלה הרהורים נוגים על עתידה של הרפת המשפחתית בישראל

אנחנו הילדים, לקחנו חלק נכבד בעבודת הרפת, השקיננו בקולוסטרום ולדות שרק נולדו, ניקינו את שוקת הבטון הגדולה, פיזרנו קש מתחת לפרה ממליטה וכן כן, חלבנו פרות, עם אבא שלי ועם אמא שלי.

שני האחים הגדולים שלי והאחות הגדולה ואני, כל אחד בתקופתו בין לימודים, הכנת שיעורים, פעילות בתנועה לפני ואחרי הצבא - חלבנו את הפרות

הורי היו ממייסדי כפר ויתקין. בתחילת שנות ה-30 הקימו את ביתם ומשקם בכפר. המשק היה משק מעורב (להקטנת סיכונים), במרכזו עמדה הרפת. עיקר עיסוקו של הרפתן, באותם ימים, היה להכין מזון גס לפרות. את כל שעות היום היה אבי מבלה, כמו כל חברי הכפר, בשדה. הוא היה זורע תירס עם סוס ומחרשה, מעביר קווי השקיה מברזל, קוצר בחרמש תלתן בחורף ואוסף ביד סלק בהמות, בחום הקיץ. לפני צאתו לשדה בבוקר ועם שובו בערב, היה צריך כמובן, לחלוב את הפרות. למעלה מעשרים שנה חלב את הפרות ביד, פעמיים ביום, עם עזרתה של אמי.

משק הפועלות נחלת יהודה - 1926

עבר הווה... ועתיד

רוני רוזן - בת חן

המכונה מנתקת אותי מהפרה! היקשה אבי. איש המכירות הלך לאוטו שעמד רחוק מהרפת שלנו, כי ברחוב היה חול, עוד לא היה כביש. אחרי כמה דקות הוא חזר עם קופסת קרטון, פתח אותה והראה לאבי שעון חול. "אתה רואה, חיים, אתה מרכיב את הבטנות על הפטמות, ניגש לשעון החול שעומד על החלון של הרפת, אתה הופך אותו וכשכל החול יעבור לחלק התחתון, אתה מסיר את הגביעים". אבא שלי השתכנע וחתם על מסמך לרכישת מכונת חליבה ניידת... כמו כולם.

**לא רוצים לחלוב?? אז מה עושים??
יש פתרון....עבודה שכירה וזולה של
תאילנדים, שתשאיר את הרפת על
כנה אבל ללא הצורך לחלוב, כמו
האבא וכמו הסבא**

כשהיה, איש המכירות, בדרכו החוצה אבא עוד הלך אחריו ושאל שאלות: האם המכונה תתאים לכל הפרות? ומה יהיה עם מבכירה שתבעט? ויש לנו פרה שנותנת יותר מכד... איש המכירות נעלם ואבא חזר לחלוב ביד והיה באי שקט על ההחלטה שביצע.

עברו השנים ודור שני החל לחזור לכפר מהצבא, בן אחד נשאר בכל משק, אבל לא כל בן היה מוכן לחלוב פרות ביד, או במכונה ניידת כמו הוריו.

חצי מהבנים חיסלו את הרפת וחצי אמר: "אנחנו לא נחלוב פרות כמו הדור הראשון, אבל נמשיך לחלוב פרות."

ואכן, כל הנשארים, במקום לחלוב פרה פרה, בנו מכונת חליבה "ענקיים" שהיו יכולים לחלוב 3 או 4 פרות, בו זמנית על במה אחת. המתקדמים יותר והבזבזניים יותר בנו אפילו 2 במות, כמו בקיבוץ: 4 או 6 פרות בכל צד !!! הדור הראשון הביט בבוז על הבזבז, אבל נכנע לקידמה ואפילו חלב במכון החליבה, תוך הפגנת אי שביעות רצון. ("מכון חליבה שעלה כל כך הרבה כסף ויעבוד פחות משעתיים ביממה ???").

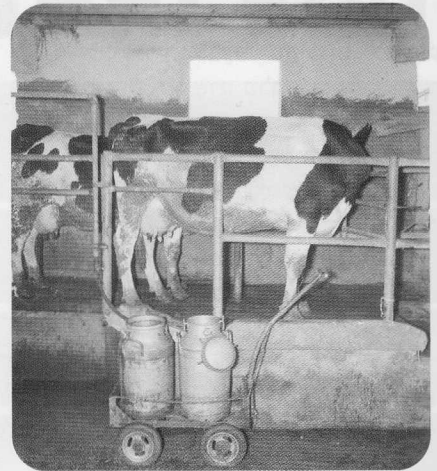
גם עבודת השדה השתנתה - זריעת התירס נעשתה עם טרקטור, קווי הברזל הוחלפו בקווי אלומיניום, את הקציר עשו במכסחת

לנו בקיבוץ יש 300 פרות !!! אבא שלי לא התבלבל ובצנעה רבה ענה לו: "לך יש 300 פרות של הקיבוץ, לי יש 10 פרות שהן שלי, זה ההבדל האמתי".

בסוף שנות החמישים הגיע אלינו נציג של אלפא לאבל והציע לאבא לקנות מכונת חליבה (ניידת). אחרי שהסביר את כל היתרונות, שאל אבי את איש המכירות "על מה המכונה עובדת?" ענה איש אלפא לאבל: "על חשמל". אבי עשה בידו תנועת ביטול ואמר לו: "אני מתחיל לחלוב כל ערב בשש ובשעה הזו יש כאן הפסקות חשמל.... המכונה לא מתאימה עדיין לתקופה, היא מקדימה את זמנה." אמר ושילח את האיש לדרכו, כשברקע נשמע קול הגנרטור שהופעל להספקת החשמל לבית ינאי.

לאט לאט, החלו להישמע ברחוב שלנו קולות לא מוכרים של משאבות הוואקום, אצל שרמן וחסקלברג זה היה מעין פק-פק ואצל פליטמן ושוורץ זמזום מונוטוני. לפי קול המשאבה, ידענו מי התחיל לחלוב ומתי....

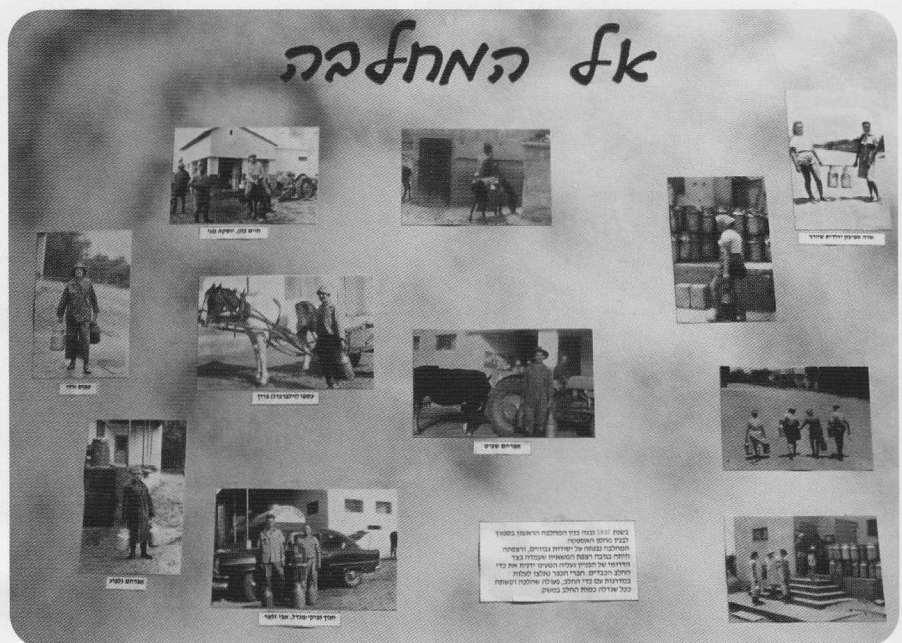
אחרי שנתיים הגיע שוב אותו איש מכירות וסיפר לאבא שלי, שהוא האחרון ללא מכונת חליבה. אבא שלי השתכנע אבל לא היה שקט. "איך אני אדע מתי להוריד את הבטנות? הרי

מושב אביגדור - 1960

שני האחים הגדולים שלי והאחות הגדולה ואני, כל אחד בתקופתו בין לימודים, הכנת שיעורים, פעילות בתנועה, לפני ואחרי הצבא - חלבנו את הפרות.

הרפת שלנו הייתה ממש "גדולה", 10 פרות !. אח של אבא שלי, יצחק משפיים, היה מגיע לביקור מסתובב ברפת ובנימת זלזול היה אומר לאבא שלי "אתה יודע, חיים, מה ההבדל בין הרפת שלנו לשלך? אתה משחק עם 10 פרות,

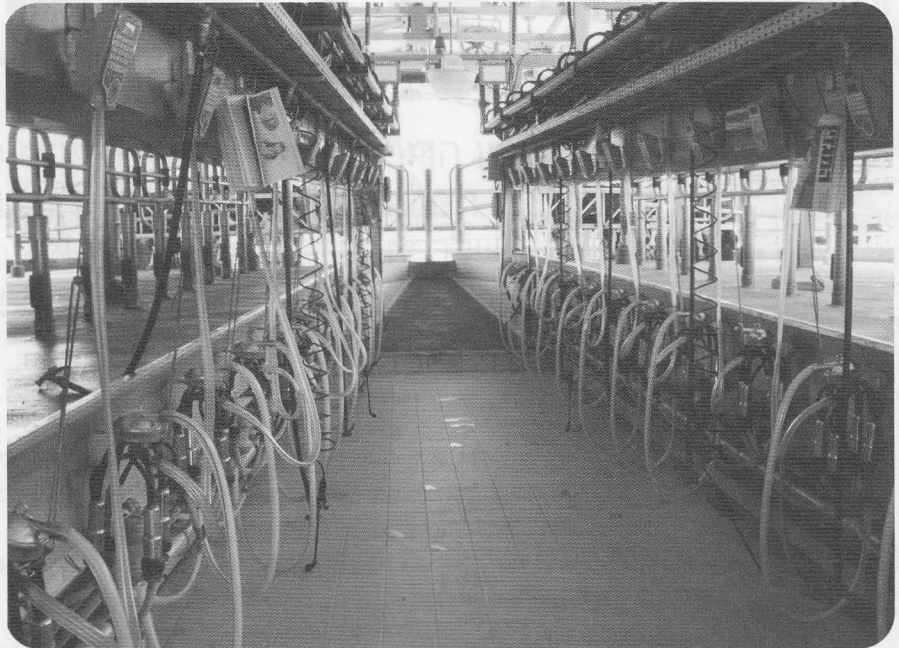
תהליך החליבה והובלת החלב למחלבה המשותפת בכפר ויתקין

פתרון....עבודה שכירה וזולה של תאילנדים, שתשאיר את הרפת על כנה אבל ללא הצורך לחלוב, כמו האבא וכמו הסבא. לפועלים השכירים יש עוד יתרון, הם עושים הכול, לא רק חולבים. כבר לא צריך לבקש מהילדים להגמיע בקולוסטרום ולד שרק נולד...התאילנדי יעשה את זה.

לא צריך לבקש מהילדים לנקות את השקתות הפזורות בסככה, התאילנדי ינקה. כבר לא צריך לבקש מהילדים לפזר קש מתחת לפרה ממליטה, כי התאילנדי יעשה את זה. בטח, שלא צריך לבקש עזרה בחליבה, כי יש מי שעושה את זה....הכול על הפועל התאילנדי.

יעברו השנים ובן הדור רביעי יחזור מהצבא, והוא לא ירצה לחלוב ביד, ולא במכונה ניידת, ולא במכון קטן וגם לא במכון גדול ולא במכון ענק. הוא לא יחלוב כמו אבא ולא כמו סבא ולא כמו סבא של אבא שלו.

הרפת לא תעניין אותו בכלל. וכשאבא, בן הדור השלישי, יבקש ממנו לחלוב יום אחד את הפרות, כי הפועל התאילנדי סולק ע"י משטרת ההגירה, הוא ישאל את אבא שלו: "אבא, איך בדיוק מגיעים לרפת שלנו?" ■

"שביל החלב" - שנות ה-2000 בכפר ויתקין

גדול ממנו חיסל את הרפת, ואלו שנשארו הגדילו את הרפתות, לרפתות גדולות על באמת, בנו מכוני חליבה ענקיים על באמת ואת עבודת הכנת המספוא בשדה, החליף מרכז המזון. לא רוצים לחלוב?? אז מה עושים?? יש

מתיוס ובמקום סלק בהמות, גידלו אספסת ועשב רודוס. עברו השנים, והדור השלישי גם הוא החל לחזור מהצבא, וגם הוא, כמו דור הוריו, לא היה מוכן לחלוב במכון החליבה הקטן, או הגדול ולבטח לא במכונה ניידת או ביד. חלק

מאמרים, הערות והארות נא להפנות

מ ש ק
הבקר והחלב

ל-

בדואר אלקטרוני: hmb-malul@icba.org.il